

การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
Educational Management in Special Economic Zone

ดร. อูราชนก คงกล้า
Dr.Urachanok Kongklam

บทคัดย่อ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในทุกๆด้าน การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการเตรียมเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ รวมถึงสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Border Special Economic Zone) และเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridors) จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และได้หลักสูตรการจัดการศึกษาในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษที่มีคุณภาพ นักเรียนทุกคน

ที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจะได้รับโอกาสและประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพตนเอง ทั้งเพื่อการประกอบอาชีพที่ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ และทักษะในการดำรงชีวิต ตลอดจนเพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศและเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษากับสมาชิกประชาคมอาเซียนอีกด้วย

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา; เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ; เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน; เขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

Abstract

Education is important for economic and social development. The educational management for children and youth is necessary to develop them according with the changes in social and economic, which integrated human resource development. It supports the education and gaining vocational skill throughly that relevant to local potential, also the demand of labor market.

Thus, the pattern of the curriculum management in border special economic zone and eastern economic corridors leads to develop the education and the skill of students , emphasize area-based educational management. These makes them proud of their provinces, also develop the curriculum management. It presents the opportunities for every students and enabling self development for career path that meet the requirements of business and enterprising, as well as life skill. The national's educational development has to cooperate with the educational collaboration of ASEAN Committee On Education (ASCOE).

Keyword : Education Management ; Special Economic Zone; Border Special Economic Zone; Eastern Economic Corridors

บทนำ

การพัฒนาประเทศด้วยการส่งเสริมให้มีการค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้น จะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการขยายตัว แนวทางการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญของการพัฒนาที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ และ

ขับเคลื่อนพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว”

โดยทั้งนี้รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ประเทศเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศกัมพูชา รวมถึงประเทศมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการค้าและการลงทุนและที่สำคัญเพื่อการเตรียมพร้อมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) จึงได้กำหนดให้จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนขึ้นรวม 10 พื้นที่ ได้แก่พื้นที่ในจังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส โดยทั้งนี้รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมการค้าและการลงทุนที่น่าจะเติบโตทวีขึ้นในระยะข้างหน้า ตลอดจนการเข้าไปใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบในท้องถิ่นที่ยังอุดมสมบูรณ์และกำลังแรงงานในท้องถิ่น รวมถึงที่แหล่งไหลมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะช่วยให้บรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีอยู่

จากที่สภาพภูมิประเทศของไทยเป็นจุดศูนย์กลางของกลุ่มประเทศอาเซียนและมีอาณาเขตที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านจึงทำให้ไทยมีโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงทางกายภาพดังกล่าว ผ่านการพัฒนาพื้นที่ตามตะเข็บ

ชายแดนเหล่านั้นให้เกิดการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม อันจะก่อให้เกิดการจ้างงานและเติบโตของเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคตามนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Border Special Economic Zone: Border SEZs) ซึ่งประเภทกิจการเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมี 13 กลุ่มกิจการ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2559)

สำหรับธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เหมาะสมจะลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน ธุรกิจการค้าชายแดนที่ต้องมีการตั้งคลังสินค้าและศูนย์กระจายสินค้าส่งไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้าน ธุรกิจสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจบริการที่หลากหลาย เพื่อรองรับการขยายตัวชุมชนในบริเวณเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ต่อมารัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ประเทศไทย 4.0 เพื่อนำพาประเทศสู่การเป็นประเทศรายได้สูง โดยพยายามแก้ไขจุดอ่อนของนโยบายก่อนหน้านี้ เช่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่ 10 จังหวัด ซึ่งให้การส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง และ

เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่เชิงอุตสาหกรรมและการพัฒนาเมือง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการยกระดับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ทั้งนี้การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจระดับโลกด้วยการพัฒนา 4 ด้านหลักได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เมืองใหม่และชุมชน

โครงการพัฒนา “เขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก” (Eastern Economic Corridors: EEC) เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) ที่ดำเนินมากกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายหลักในการเต็มเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุนซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและทำให้เขตเศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว ซึ่งในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขตสามจังหวัดคือ ชลบุรีระยอง ฉะเชิงเทราและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องให้เป็นเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ด้วยความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเดิม ประกอบกับศักยภาพสำคัญคือการเป็น

พื้นที่ยุทธศาสตร์แห่งภูมิภาคอาเซียน เป็นประตูสู่เอเชีย สามารถเข้าถึงประชากรโลกได้กว่าครึ่งหนึ่ง โดย EEC จะเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน และในอนาคตจะเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเหนือใต้และระเบียงตะวันออก ทั้งยังเป็นศูนย์กลางของความเชื่อมโยงมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก รวมถึงประเทศกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงและทางตอนใต้ของประเทศจีนอีกด้วย

เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานในโครงการเขตพัฒนาเศรษฐกิจของทั้ง 2 โครงการ รัฐบาลได้สร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดการลงทุนและการอำนวยความสะดวกในการลงทุน โดยมีมาตรการใหม่ๆ ในการส่งเสริมการลงทุน ได้แก่

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานซึ่งมีทั้งการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิมและพัฒนาขึ้นมาใหม่

2. การให้แรงจูงใจทางภาษีและไม่ใช่ภาษีโดยรัฐบาลมีมาตรการด้านภาษีที่ผู้ลงทุนจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีมากกว่าที่เคยได้รับในอดีต ซึ่งเป็นครั้งแรกที่รัฐบาลไทยมีมาตรการในลักษณะดังกล่าว

3. การให้ความสะดวกในการลงทุนซึ่งจะมีการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในทางเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อ

แก้ปัญหาอุปสรรคในด้านกฎระเบียบและการให้บริการของรัฐที่เป็นเอกภาพ

4. การพัฒนาบุคลากรที่จะต้องสร้างเยาวชนให้มีความรู้ตรงความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นหลัก และมีการทำงานร่วมกันเป็นทิศทางเดียวกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

จากความสำคัญของพื้นที่ยุทธศาสตร์ดังกล่าว รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนโดยสมบูรณ์เพื่อพัฒนาประเทศ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ซึ่งจะต้องสร้างคนไทยให้เรียนรู้พัฒนาได้เต็มศักยภาพ และให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ โดยเน้นการเรียนรู้ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการและเหมาะสมกับพื้นที่ทั้งนี้เป็นนโยบายเร่งด่วนสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2560) แผนพัฒนาทุนมนุษย์จึงมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นการเตรียมความพร้อมและเป็นนโยบายในระดับชาติที่สามารถผลิตบุคลากรให้มีความรู้ทักษะและคุณลักษณะได้ตรงความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมาย

กระทรวงศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาดังกล่าวจึงมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมเพื่อหาแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษา บูรณาการ รวมถึงทิศทางการพัฒนาและความต้องการ เพื่อให้กระทรวงศึกษาดำเนินงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเขตพัฒนาเศรษฐกิจระเบียงภาคตะวันออก

เนื่องจากการศึกษาคือเครื่องมือที่ใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า รัฐบาลไทยได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาประชากรของชาติจึงได้บัญญัติสิทธิทางการศึกษาของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ความเป็นบุคคลย่อมมีสิทธิที่เสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยรัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการทุพพลภาพ หรือผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากจะต้องได้และการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาการหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตัวเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550)

สำหรับความหมายของการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้นิยามคำว่า การศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ การฝึกงานของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การศึกษาทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จะลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากจิตสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และการประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนักการศึกษาชื่อ Ernest L. Boyer (1985) ที่ได้กล่าวไว้ว่าความเข้มแข็งของสหรัฐอเมริกาไม่ได้ฝากไว้กับเทคโนโลยี แต่ฝากไว้กับศักยภาพของอนุชนรุ่นต่อไป การศึกษาจึงเป็นกองทุนสำหรับอนาคตของชาติ (จิตรลดา ศิริรัตน์ และคณะ, 2546) และอาจกล่าวได้ว่าการศึกษเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานของการสร้างสะสมพลังของชาติ ชาติใดมีทุนทางสังคมแข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใด มีปริมาณมากน้อยแค่ไหนย่อมขึ้นกับคุณภาพของระบบการศึกษา (ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, 2542)

การจัดการศึกษาของภาครัฐ

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองตลอดจนการดำรงชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีอิทธิพลให้เกิดการแข่งขันในระบบการค้า การแข่งขันในการใช้

ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ มีความเปลี่ยนแปลงที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นในสังคม ดังจะเห็นได้จากปัญหาหลายกรณีที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยสาเหตุของปัญหาเหล่านั้นเกิดจากมนุษย์แทบทั้งสิ้น ดังนั้นแนวทางแก้ปัญหาจะต้องเริ่มต้นที่มนุษย์ จะต้องมีการพัฒนาคนให้มีความสามารถเรียนรู้ และปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสามารถดำรงอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ประชากรของชาติใดที่มีพื้นฐานการศึกษาสูงย่อมสามารถพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ในทุกๆด้านอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้ชัดเจนในประเทศที่เน้นการจัดการศึกษาให้ประชาชนเป็นคนดีมีคุณภาพ ซึ่งที่ผ่านมามีประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและศักยภาพมนุษย์ ตลอดมา ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ว่า

“งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระยะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่าพลเมืองของเร有一部分เสื่อมทรามลงไปในความประพฤติกและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่

ต่อไปเราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้นอกจากเหตุอื่นแล้วต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้อยอย่างแน่นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น (วารสารมหาวิทยาลัยการศึกษามหาชน, 2552)

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพถือเป็นภารกิจสำคัญที่รัฐต้องให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน อันเป็นไปตามหลักการของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่การจัดการศึกษาต้องมีคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำบริการสาธารณะ ดังนั้นรัฐต้องดำเนินการตามหลักการสำคัญของการจัดบริการสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักความเสมอภาค ซึ่งรัฐต้องดำเนินการจัดการศึกษามิให้เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้ารับการศึกษาและคุณภาพการศึกษาโดยประชาชนทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติหรือผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาของรัฐทุกคนมาเฉพาะเจาะจงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

รัฐต้องจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพที่ต่อเนื่องในทุกๆพื้นที่ของประเทศ โดยประชาชนต้องไม่ได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายจากการดำเนินการ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพที่ไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยทั้งนี้ต้องมีปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาให้เป็นไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน เพราะสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่

ตลอดเวลา ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมด้านการให้บริการสาธารณะของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐานจึงต้องพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การจัดการศึกษาในประเทศไทยนั้น มีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดระบบการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาได้ให้ความหมายว่าเป็นข้อกำหนดว่าด้วยจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและการเมือง การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจสำคัญหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้นำ

นโยบายสู่การปฏิบัติด้วยการจัดหลักสูตรเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาให้มีการบูรณาการเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับสร้างคนที่เป็นอนาคตของชาติ การให้การศึกษาความรู้ทักษะและสมรรถนะในการทำงานและการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของพื้นที่

สำหรับพื้นที่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญทั้งทางด้านความมั่นคงและทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มุ่งเน้นให้การขับเคลื่อนดำเนินการแบบบูรณาการในมิติต่างๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาในพื้นที่ กระทรวงศึกษาธิการจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน และเตรียมกำลังคนให้มีความพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่และการพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งจะต้องมีรูปแบบการศึกษาอย่างเหมาะสมกับพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมุ่งสู่ผลสำเร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป

โดยที่การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กระทรวงศึกษาจึงได้ดำเนินการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาลตลอดมา ซึ่งมีหลายสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มี

คุณภาพอย่างทั่วถึงและยั่งยืน ส่งเสริมให้เด็กมีงาน
ทำหลังสำเร็จการศึกษาทั้งนี้ภาครัฐและเอกชนและ
ภาคประชาสังคมต้องร่วมมือกันวางแผนให้
ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนสามารถ
แข่งขันกับเวทีโลกได้

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมี
แนวทางในการปรับปรุงแผนการศึกษาให้
สอดคล้องและรองรับกับความต้องการของการ
พัฒนาตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาระบบ
และกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมี
ประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่ดี มี
คุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะ โดยมุ่งเน้นผลิต
กำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ตลาดแรงงานพร้อมทั้งการบูรณาการแผน
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
ชายแดน 10 เขตพื้นที่ของประเทศไทย รวมทั้งเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยองเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออกให้เหมาะกับการอยู่อาศัย การค้าการ
ลงทุน การท่องเที่ยว การสาธารณสุข การศึกษาและ
อื่นๆอันจะนำไปสู่เป้าหมายการเป็นเมืองที่น่าอยู่
และน่าลงทุนที่สุด

ทั้งนี้การจัดการศึกษาในพื้นที่เขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษชายแดน หรือเขตพัฒนาระยอง
เศรษฐกิจภาคตะวันออกจะต้องเป็นการจัด

การศึกษาตลอดชีวิต โดยจะต้องมีทั้งการจัด
การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 2 โครงการดังกล่าว
ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นเพื่อให้การ
จัดการศึกษามุ่งไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถใน
การแข่งขันและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และเป็นการ
จัดการศึกษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน จึงมี
ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษารูปแบบการบริหาร
และการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสม สอดคล้อง
กับสภาพบริบทและความต้องการของพื้นที่
สำหรับใช้เป็นแนวทางเพื่อการบริหารและการจัด
การศึกษาในพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อันจะ
ส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างและพัฒนาเต็มตาม
ศักยภาพของประชาชนในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง
ในด้านการแข่งขันและเพื่อรองรับการปฏิรูป
การศึกษา ซึ่งรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษา
จะเป็นรูปแบบเดียวกันกับในเขตพัฒนาเศรษฐกิจ
พิเศษดังนี้กล่าวคือ (วรกาญจน์ สุขสดเขียว, 2560)

1. การจัดการศึกษาในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษ จะต้องมีการบูรณาการการเรียนรู้ที่ยึด
ศักยภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการมุ่งเน้น
การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการ
ของสถานประกอบการหรือผู้ลงทุนในเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษได้ นอกจากนี้การจัดการศึกษาที่
มุ่งเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ทักษะอาชีพแล้ว ยัง

ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมอีกด้วย

2. การจัดการศึกษาในเขตพัฒนา

เศรษฐกิจพิเศษ จะต้องยึดการจัดการศึกษาตลอด
ชีวิต สามารถตอบสนองความต้องการของเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
อาจจัดการศึกษาเอง หรือร่วมกับหน่วยงานอื่นจัด
การศึกษาได้ รวมถึงเปิดโอกาสให้สังคมและสถาน
ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
และหลักสูตร สาระการเรียนรู้ ตลอดจน
กระบวนการเรียนรู้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับความต้องการของ
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

3. การบริหารและการจัดการในเขต

พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการมี
อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริม และกำกับดูแล
การศึกษาในทุกระดับ และทุกประเภทของเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนสนับสนุน
ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และ
ประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นๆ
ตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้มีคณะกรรมการ
บริหารศูนย์การบริหารและการจัดการศึกษาในเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีลักษณะเป็นพหุภาคี และ
กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมี
อำนาจหน้าที่กำกับดูแลศูนย์ดังกล่าวและ
สถาบันการศึกษาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษให้
เป็นตามกฎหมาย และมีเอกภาพในด้านนโยบาย

ตลอดจนมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นในการปฏิบัติ
ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

สรุปและเสนอแนะ

การศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการ
พัฒนาและการแข่งขันของประเทศ เพราะการศึกษา
เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในด้าน
ต่างๆ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการจัด
การศึกษาแก่ประชาชนในประเทศ และได้
กำหนดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
เพื่อพัฒนาคนในชาติให้เป็นกำลังในการพัฒนา
ประเทศในด้านต่างๆ

สำหรับแนวทางการจัดการศึกษาใน
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และเขตพัฒนา
เศรษฐกิจพิเศษ ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก มี
3 ประการคือ 1. การจัดการศึกษาต้องยึดศักยภาพ
ของผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ไม่ละให้ความสำคัญทั้ง
ความรู้ทักษะอาชีพและตลอดจนให้ความสำคัญกับ
การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2. การจัดการศึกษา
ให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตและเปิดโอกาสให้
สังคม สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาและหลักสูตรสาระการเรียนรู้ตลอดจน
กระบวนการเรียนรู้ต้องได้รับการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่องและให้สอดคล้องกับความต้องการของเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3. กระทรวงศึกษามีอำนาจ
หน้าที่ในการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุก
ระดับและทุกประเภทตลอดจนสนับสนุนทรัพยากร

กรเพื่อการศึกษาติดตามตรวจสอบและประเมินผล
การจัดการศึกษา

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการ
พัฒนาคนไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และเป็น
แรงงานที่มีคุณภาพ การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ
จำเป็นจะต้องพัฒนาทางด้านร่างกายพร้อมด้าน
สติปัญญา และที่สำคัญคือการพัฒนาจิตใจหรือ
จริยธรรม โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและ
ค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน ซึ่งจะต้องได้รับความ
ร่วมมือจากทุกฝ่ายได้แก่ สถาบันการศึกษา
สถาบันครอบครัว ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและ
เอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็น
พลเมืองดี ทั้งนี้มิใช่หน้าที่ของสถาบันการศึกษา
เท่านั้น สถาบันครอบครัวก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
นักเรียนโดยตรง สถานศึกษามีหน้าที่ให้การศึกษา
แก่นักเรียน ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ส่วนครอบครัวก็เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการทำ
หน้าที่เลี้ยงดู ปลูกฝังหล่อหลอม ถ่ายทอดคุณธรรม
จริยธรรม ตลอดจนทัศนคติและค่านิยมที่พึง
ประสงค์ ซึ่งกล่าวได้ว่าการที่เด็กและเยาวชนจะ
เติบโตมาเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมต้องมี
แบบอย่าง และการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจากพ่อแม่หรือ
ผู้ปกครองด้วย

นอกจากสถาบันครอบครัว และ
สถาบันการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา
ด้านคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนแล้ว
ทุกฝ่ายควรต้องมีส่วนที่จะต้องอบรมสั่งสอนให้

พวกเขาเหล่านี้ให้ตระหนักถึงการมีจิตสำนึกเพื่อ
ส่วนรวม รู้จักเสียสละ สร้างสรรค์ และพัฒนาเพื่อ
ส่วนรวม พัฒนาจิตสำนึกให้เป็นคนที่มีจิตสำนึก
สาธารณะ เพราะการที่สังคมและประเทศชาติจะมีความ
เจริญก้าวหน้า มีความสุข ทุกคนในสังคมควร
มีโอกาสที่จะพัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มศักยภาพ
เพื่อให้เป็นคนเก่งและมีความเป็นมนุษย์อย่าง
สมบูรณ์ มีคุณธรรม

จริยธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ และมีคุณภาพชีวิตใน
สภาพแวดล้อมที่ดี

สุดท้ายนี้ขออัญเชิญพระราชดำรัสของ
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพ
ยวรางกูร รัชกาล 10 ซึ่งศาสตราจารย์ เกียรติคุณ
นายแพทย์ เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้กล่าว
ปาฐกถาพิเศษ หัวข้อ “การสร้างกระบวนการทัศน์และ
หลักคิดที่เหมาะสมสำหรับคนไทย” ดังนี้ (เกษม
วัฒนชัย, 2561)

“ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลง
กรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเห็นความสำคัญ
ด้านการศึกษาและพระราชทานราโชบายด้าน
การศึกษา ซึ่งทรงอยากให้การศึกษามุ่งสร้าง
พื้นฐานให้แก่ผู้เรียนคือ 1. ทัศนคติที่ถูกต้องต่อ
บ้านเมือง เข้าใจพื้นฐานของบ้านเมือง ยึดมั่นใน
ศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และเอื้อ
อาทรต่อครอบครัวชุมชน 2. พื้นฐานชีวิตที่มั่นคง
เข้มแข็ง รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติแต่สิ่ง
ที่ชอบ สิ่งที่ดีปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว ช่วยกันสร้างคน

ดีแก่บ้านเมือง 3. มีอาชีพ มีงานทำ ไม่ใช่เรียนอย่างเดียว แต่ไม่สามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้ และ 4. เป็นพลเมืองดี ไม่ว่าครอบครัว สถานศึกษา สถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้โอกาสทำหน้าที่

พลเมืองดี โดยเห็นอะไรที่ดีต่อชาติบ้านเมืองก็ต้องทำ เช่นงานจิตอาสาเป็นต้น โดยสิ่งสำคัญที่เน้นย้ำคือการทำให้ชาติบ้านเมือง”

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย. (2561). หลักคิดที่เหมาะสมสำหรับคนไทย. ปาฐกถาพิเศษ ณ ศูนย์วัฒนธรรมไทย 1 มีนาคม 2561.
- จิตรดา ศิริรัตน์ และคณะ. (2546). คู่มือวิชาชีพครู: ปฏิรูปการศึกษา...ง่ายนิดเดียว! กรุงเทพฯ: กุรุสภาลาดพร้าว
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2542). รายงานการวิจัยระบบบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปีที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ม.ป.ป.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2560). แนวทางการพัฒนากฎหมายการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. วารสาร Veridian E-Journal Silpakorn University. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2560.
- วารสารมหาวิทยาลัยการศึกษาเอกชน. (2552, 7-8 กุมภาพันธ์). จังหวัดสมุทรปราการ. หลังปกหน้า.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.(2550). สิทธิเสรีภาพในการศึกษา. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก หน้า 15.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561-2564). แผนสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2560). การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ. คู่มือ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.

Boyer, E. L. (1985). High school: A report on secondary education in America. New York: Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching.